

אמירה לגוי שיעור 2

הנאה ממלאה שגוי עשה עבור עצמו

כפי שלמדנו, יש שני איסורים במעשה גוי בשבת. איסור אמירה ואיסור הנאה. ישנם אופנים בהם האמירה לא נאסרה – אם אומר ברמז שלא בדרך צווי, כלומר שמספר לגוי על הצורך שלו בלי להזכיר את הבקשה כלל. כגון שאומר "חס לי בחדר בלי מזגן", "יש כאן חושך" וכו'. שזה לא נחשב אמירה אלא כאילו הגוי עושה מעצמו.

אלא שעדיין אסור להנות ממה שהגוי עושה עבור היהודי, וחייבים למחות בו שלא יעשה את המלאכה. אך ישנן שני אופנים שבהם ההנאה לא נאסרה.

האופן הראשון: הנאה לא ממשית. דהיינו שהגוי רק מסיר את מה שמונע להנות מדבר קיים. כפי שלמדנו בשיעור הראשון.

האופן השני: הנאה ממה שהגוי עושה עבור עצמו. בתנאי שאכן הגוי עושה את המלאכה עבור עצמו ולא מוסיף ליהודי. וגם אין מראית עין – כלומר שניכר שהגוי עושה עבור עצמו ולא עבור יהודי.

איך נדע שהגוי עושה עבור עצמו ולא מוסיף ליהודי?

שני מצבים בהם ברור שהגוי עושה לעצמו

האופן הראשון: אם הגוי לא מכיר את היהודי אין חשש שיוסיף עבורו, וזה דווקא בשאר מלאכות, אבל לכתחילה אין ליהודי להנות מאוכל ושתיה שגוי בישל (גם כאשר אין בעיה של בישול עכו"ם) כיון שיש חשש שאם נתיר ליהודי להשתמש בזה, הוא עלול לבקש מהגוי שיוסיף ויבשל עבורו.

האופן השני: מלאכה שהיהודי נהנה בדיוק ממה שהגוי נהנה, כלומר בסוג מלאכות שאין צורך להוסיף בהם לאדם אחר, כגון נר – "נר לאחד נר למאה". כלומר כאשר גוי מדליק עבור עצמו אור, גם אם הוא מכיר את היהודי, אין שייכות שיוסיף עבורו משהו בנר, כיון שאין הבדל אם אדם אחד נהנה מהנר או כמה בני אדם (שבת קכב. בשולחן ערוך שכי"ה י-יא, משנ"ב נא, סו).

דוגמאות

גוי שהדליק אור בחדר מדרגות לעצמו, מותר ליהודי להנות מהאור הזה אפילו אם הגוי מכירו.

גוי שהזמין מעלית לעצמו: אפילו אם הוא מכיר את היהודי, מעיקר הדין מותר ליהודי לעלות עימו לאותה קומה של הגוי – אלא שבד"כ אי אפשר להשתמש בהיתר זה, כיון שכאשר היהודי יכנס למעלית רגילה, הוא עושה כמה פעולות חשמליות, בין היתר שקילה.

להשאיר רכב אצל 'מוסכניק' גוי לפני שבת: מותר להשאיר את הרכב לתיקון אצל גוי לפני שבת גם אם הגוי יתקן את הרכב בשבת, כיון שהתשלום הוא בקבלנות, כלומר לפי מלאכה ולא לפני ימים או שעות, וכיון שהיהודי לא קובע עם הגוי שיעשה את המלאכה דווקא בשבת, אלא הגוי בוחר לעשות זאת, זה נחשב שהגוי עובד בשבת לעצמו, והנאת היהודי באה ממילא. אבל במקרה שהיהודי משלם לגוי לפי שעות או לפי ימים, זה נחשב שהגוי עובד בשבת בשליחות היהודי וזה אסור (סי' רנ"ב סעיף ב).

אמירה לגוי שיעור 2

מלאכת גוי בתשלום

נשאלת השאלה איך להתייחס למלאכה שגוי עושה עבור יהודי בתשלום, האם זה נחשב שהגוי עושה את המלאכה עבור עצמו – כיון שרוצה לקבל את התשלום מהיהודי, והיהודי נהנה ממה שהגוי עושה לעצמו. או שכיון שהגוי עושה את המלאכה לטובת היהודי, זה נחשב ההנאה ממה שגוי עושה עבור יהודי בשבת ואסור?

התשובה היא, שתלוי איך היהודי מעסיק את הגוי, אם הגוי הוא שכיר יום, כלומר שהוא מקבל תשלום לפי הימים בהם הוא עבד או לפי השעות, אז אם הגוי יעבוד בשבת, זה נחשב כמו שהיהודי אומר לו לעבוד בשבת, וזה אסור. אבל אם הגוי מועסק בקבלנות, כלומר שהוא מקבל תשלום לפי עבודה בלי קשר לזמן בו הוא עובד, אם הגוי יכול להספיק לעשות את העבודה ביום חול, והוא בעצמו בוחר לעבוד גם בשבת, כי כך נח לו, זה נחשב שהגוי עושה את המלאכה בשבת לעצמו, והיהודי נהנה ממה שהגוי עושה לעצמו (סי' רמג, וכן מבואר בתחילת סימן רעו).

עבודה בקבלנות מותרת בתנאי שאין מראית עין

וכל זה דווקא אם אין מראית עין, כלומר שניכר לכל שהגוי עובד בהיתר.. אבל אם זה נראה שהגוי עושה את המלאכה עבור היהודי, אסור, וחייבים למחות בו שלא יעשה את המלאכה בשבת.

מה נחשב מראית עין?

לדעת השולחן ערוך, כל מלאכה שידוע ומפורסם שהיא נעשית בדרך קבלנות, מותרת על ידי גוי אפילו אם זה נעשה בבית היהודי. אך לדעת המשנה ברורה, כל מה שמותר להעסיק גוי בקבלנות, אם דרך מלאכה זו בקבלנות, זה דווקא בבית הגוי, אבל בבית היהודי לעולם אסור, אלא אי"כ ניכר מתוך המלאכה שהגוי עושה אותה לצרכיו שלו בעצמו (סימ' רמג. ובסי' רמ"ד סי' ק. רע"ו סעיף ג משנ"ב כז).